

การส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง บ้านนาสีนวล
ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
PROMOTING EARLY CHILDHOOD NUTRITION OF PARENTS
AT BAN NA SINUAN, NA SIEW SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT,
CHAIYAPHUM PROVINCE

¹วาสนา แสงทอง, ²ยุภาติ สงวนพงษ์, ³รจนา เมืองแสน และ ⁴ศิริพร พึ่งเพ็ชร
¹Wassana Saengthong, ²Yuphadi Sa-nguanphong, ³Rojjana Muangsan and
⁴Siriporn Phungphet

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย
Rajabhat Chaiyaphum University, Thailand.

¹nanasaeng1610@gmail.com

Received July 12, 2021; Revised October 9, 2021; Accepted November 20, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง บ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน 55 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 4 ส่วน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร ลักษณะครอบครัวแหว่งกลาง การได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรศัพท์ ข้อมูลภาวะโภชนาการเด็กอยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่พบว่าแนวโน้มสูงมากกว่าเกณฑ์ พฤติกรรมการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กของผู้ปกครองพบว่า อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.42) และพฤติกรรมด้านส่วนประสมทางการตลาด

¹ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.,สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ในการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.32) ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรวางแผนด้านการให้ความรู้เรื่องโภชนาการ แก่ผู้ปกครอง และส่งเสริมทัศนคติด้านโภชนาการของผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านโภชนาการ ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้มีส่วนร่วมและเกิดความยั่งยืนในความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมโภชนาการให้กับเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: ภาวะโภชนาการ เด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง

Abstract

This descriptive research aimed to study the promotion of early childhood nutrition of parents at Ban Na Si Nuan, Na Siew Sub-district, Mueang District, Chaiyaphum Province. The population in this study were parents of early childhood children amounted to 55 people were collected by using a 4 part questionnaire, which was analyzed by statistical data, percentage and mean. The results showed that most of the parents are female, primary education, farmer occupation, skipped-generation family characteristics and getting information from the phone. The nutritional status of the child was normal level, but found that the trend was higher than the threshold. The behavior of the parents' child nutrition promotion was found to be at a good level ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.42) and the behavior of the marketing mix in promoting early childhood nutrition of the parents was at a moderate level ($\bar{X} = 3.63$, S.D.=0.32) Recommendations from this study were child development centers should plan nutrition education for parents and foster parental attitudes about nutrition by allowing parents to participate in nutrition of early childhood for participation and sustainability in the knowledge, attitudes and behaviors of parents in promote nutrition for early childhood.

Keywords : nutrition, early childhood, parents

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-พ.ศ.2564) มีประเด็นในการพัฒนาหลักที่สำคัญ คือการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาให้เหมาะสมตามช่วงวัยเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีสุขภาวะที่ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางสุขภาพ และโภชนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ภาวะโภชนาการมีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว (Rosales FJ, Reznick JS, Zeisel SH. 2009)

ปัญหาพัฒนาการเด็กไทย เป็นประเด็นปัญหาที่ยังมีช่องว่างที่ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญ ทั้งที่เป็นปัญหาสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการของชีวิต โดยพบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงที่สมองกำลังมีการพัฒนาการในช่วง 3,000 วัน ที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ภาวะโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย การพัฒนาทางด้านจิตใจ ตลอดจนความเป็นอยู่ที่ดีตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนเรียนเป็นช่วงวัยที่ร่างกายและสมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วหากมีภาวะโภชนาการที่ไม่เหมาะสมย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว (จักรินทร์ ปริมาณน์และคณะ 2561) เด็กจึงจำเป็นต้องได้รับสารอาหารในปริมาณที่เพียงพอ ความต้องการสารอาหารของเด็กแต่ละคนในช่วงวัยจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับอัตราการเจริญเติบโตของเด็กแต่ละคน หากเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ จะส่งผลให้การเจริญเติบโตช้า กล้ามเนื้อไม่แข็งแรง ภูมิคุ้มกันโรคต่ำเกิดภาวะโลหิตจาง ในทางตรงกันข้าม ถ้าได้รับสารอาหารมากเกินไป จะทำให้น้ำหนักเกิน เกิดโรคอ้วน ซึ่งมีผลเสียต่อสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิต เนื่องจากเป็นรากฐานของการพัฒนาด้านการเจริญเติบโตทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีสุขภาพดีและพัฒนาการสมวัยเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กในช่วงวัยนี้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาหารเป็น ปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกายและสมอง อิทธิพลที่มีต่อภาวะโภชนาการของเด็กวัยนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางเศรษฐกิจ สังคม ขนาดครอบครัว การศึกษา การทำงานนอกบ้าน ประเพณี ความเชื่อ และนิสัยในการบริโภคของผู้ปกครอง ซึ่งจะมีผลต่อปริมาณ และคุณภาพอาหารที่เด็กบริโภคและภาวะโภชนาการของเด็ก (ประไพพิศ สิงหเสม, ศักรินทร์ สุรณเวหาและอดิยาณ์ ศรีเกษตรริน, 2560) ซึ่งเด็กปฐมวัยไม่สามารถเตรียมอาหารได้เอง ผู้ปกครองจึงมีอิทธิพลต่อการรับประทานอาหารของเด็ก โดยเด็กจะรับประทานอาหารมากน้อย ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เกิดจากความคุ้นเคยการฝึกหัด และการเห็นตัวอย่างของคนในครอบครัว

ดังนั้น พฤติกรรมการจัดอาหารของผู้ปกครองให้กับเด็กมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของเด็ก (วนิสา งามอาจและสิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2559)

เด็กปฐมวัยควรได้รับการดูแลจากผู้ปกครอง เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และเป็นผู้เลี้ยงดูหลัก ซึ่งต้องมีความรู้ในการจัดอาหารและส่งเสริมภาวะโภชนาการตามหลักที่ถูกต้อง (วีรวัลย์ ศิรินาม, 2561) เข้าใจในการเลือกอาหารและส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่เหมาะสม เนื่องจากที่ผ่านมาพบว่าผู้ปกครอง บางรายมีความเชื่อหรือวิธีการให้อาหารที่ไม่ถูกต้อง เช่น ห้ามรับประทานเลือด เพราะกลัวจะมีเชื้อโรค ห้ามรับประทานมะละกอ เพราะกลัวเด็กท้องเสีย เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลเสียต่อเด็กทำให้เด็กได้รับปริมาณ และสารอาหารไม่เพียงพอและมีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กในอนาคต ส่วนพฤติกรรมเด็กในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่เริ่ม เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว จึงไม่สนใจรับประทานข้าว และมีปัญหาเรื่องพฤติกรรมการบริโภคอาหาร เช่น ไม่ชอบรับประทานข้าว อมข้าว ไม่ชอบรับประทานผัก-เนื้อสัตว์ ชอบรับประทานอาหารประเภท fast-food ขนมหกกรอบ ดื่มเครื่องดื่มรสหวาน ทำให้เสี่ยงต่อการได้รับสารอาหารไม่เพียงพอและมีปริมาณไขมัน น้ำตาล และโซเดียมในปริมาณที่สูงกว่ามาตรฐานที่เด็กควรได้รับและก่อให้เกิดปัญหาด้านโภชนาการตามมา (เบญจพรณ ธิติเลิศเดชา, 2564)

จากการสำรวจชุมชนบ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2565 พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 81 การศึกษาระดับประถม ร้อยละ 73 ให้ความสำคัญในการจัดเตรียมอาหารเมื่อเช้าแก่เด็ก ร้อยละ 45 แต่จะเป็นการซื้อจากร้านค้าหรือร้านสะดวกซื้อ ความรู้ในการเสริมเกลือไอโอดีนในอาหารให้แก่เด็ก ร้อยละ 31 ซึ่งผู้ปกครองไม่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของเกลือไอโอดีน การประกอบอาหารของผู้ปกครองจะปฏิบัติตามความถนัดของตนเอง ผู้ปกครองได้รับข้อมูลการโฆษณาทั้งรูปแบบของผลิตภัณฑ์อาหาร การชวนเชื่อ และการเข้าถึงข้อมูลในการส่งเสริมโภชนาการเด็กโดยผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ ทำให้เด็กชอบรับประทานขนมกรุบกรอบ เพราะสะดวก หาซื้อง่าย ร้อยละ 79 และการเลือกซื้ออาหารในร้านสะดวกซื้อของเด็ก ร้อยละ 65 การซื้อผลการตรวจสุขภาพเด็กประจำปี พบว่ากราฟแสดงการเจริญเติบโตเปรียบเทียบกับเกณฑ์ อยู่ในระดับปกติ แต่ยังพบว่าเด็กมีแนวโน้มน้ำหนักและส่วนสูงเกินเกณฑ์ คืออยู่ในระดับเริ่มอ้วน คิดเป็นร้อยละ 4.76 และค่อนข้างอ้วน คิดเป็นร้อยละ 2.34 จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าผู้ปกครองยังมีพฤติกรรมการจัดเมนูอาหารให้เด็กตามความสะดวก ไม่ได้ประกอบอาหารให้เด็กเอง โดยซื้ออาหารจากร้านค้าสะดวกซื้อและการเข้าถึงข้อมูลทางการตลาดเกี่ยวกับการส่งเสริมโภชนาการเด็กอย่างเหมาะสม คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง บ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง บ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมือง จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง บ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี) ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน นาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนทั้งหมด 3 หมู่บ้าน มีจำนวนประชาชนทั้งหมดจำนวน 65 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยจึงเลือกประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ สรุปเป็นจำนวน 65 คน

เกณฑ์ในการคัดเลือก (Inclusion Criteria) ดังนี้ 1) ผู้ปกครองทำหน้าที่หลักในการดูแลเด็ก (อายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) และอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 2) ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดกับเด็ก 3) ผู้ปกครอง สามารถสื่อสารได้ ดูแลเด็กมานานมากกว่า 3 เดือน และ 4) ผู้ปกครอง อายุ ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรงหรือความพิการ ไม่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ความผิดปกติด้านการรับรู้ การได้ยิน การมองเห็น การพูด สามารถติดต่อสื่อสารภาษาไทยได้อย่างเข้าใจ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกลุ่มการเรียนรู้และการสัมภาษณ์

เกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion Criteria) ดังนี้ 1) ผู้ปกครองที่มีปัญหาสุขภาพรุนแรงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ติดเชื้ออย่างรุนแรง หลังผ่าตัด ภาวะเจ็บป่วยที่ต้องนอนโรงพยาบาล เป็นต้น 2) ผู้ปกครองเด็ก ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ และ 3) ผู้ปกครองและเด็กย้ายที่อยู่อาศัยออกจากชุมชนบ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมือง จังหวัดชัยภูมิ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง บ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี) บ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นผู้ดูแลหลัก อาศัยอยู่ในบ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอมือเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวนประชากรทั้งหมด 65 คน ทำการศึกษาระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง กรกฎาคม 2565

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถามการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กของผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีแบบสอบถามทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง จำนวน 12 ข้อ ประกอบไปด้วย อายุ เพศ ความสัมพันธ์กับเด็ก สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย/เดือน ศาสนา ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลและด้านโภชนาการของเด็ก จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย วันเดือนปีเกิด อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง สุขภาพฟัน ปัญหาภาวะสุขภาพ และกราฟประเมินภาวะโภชนาการ ใช้แบบประเมินภาวะโภชนาการ เป็นกราฟในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก กระทรวงสาธารณสุข (2563)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านพฤติกรรมในการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กของผู้ปกครอง โดยมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับสารอาหารตามหลักโภชนาการ เช่น สารอาหาร สุขวิทยาในการรับประทานอาหาร ความสะอาด เป็นต้น มีจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามด้านส่วนประสมทางการตลาดในการศึกษานี้ใช้หลัก 4P's (Kotler & Keller, 2012) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นต้น โดยผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับชนิดของผลิตภัณฑ์ ช่องการในการจำหน่าย ราคา การส่งเสริมการตลาดในการขายสินค้า และ การเข้าถึงสินค้าเกี่ยวกับเด็ก มีจำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ของเด็ก แบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็ก และด้านส่วนประสมทางการตลาดของผู้ปกครอง ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าต่ำสุด (Minimums) และค่าสูงสุด (Maximums)

ผลการวิจัย

การส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง บ้านนาสีนวล ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สรุปผลวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 65 คน พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.80 อายุ 50-59 ปี ร้อยละ 31.45 ความสัมพันธ์กับเด็กส่วนใหญ่เป็นยาย ร้อยละ 65.08 การศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 42.86 สถานภาพสมรส ร้อยละ 96.03 ศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 42.86 รายได้ต่ำกว่า 10,001 บาท ร้อยละ 29.36 มีความเพียงพอของรายได้แต่ไม่มีเงินออม ร้อยละ 69.84 ลักษณะครอบครัวแหว่งกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.97 สมาชิกในครอบครัวจำนวน 4-5 คน ร้อยละ 44.13 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรศัพท์มากที่สุด ร้อยละ 84.13

2. ข้อมูลทั่วไปของเด็ก เด็กปฐมวัยอายุ (0-5 ปี) จำนวน 65 คน พบว่า เด็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 73.84 อายุต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 64.61 และภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย จากเกณฑ์ได้ 3 อย่างคือ 1) เกณฑ์น้ำหนักต่ออายุ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ปกติมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.61 และค่อนข้างมากกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 15.39 2) เกณฑ์ส่วนสูงต่ออายุ พบว่า ปกติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 และ 3) เกณฑ์น้ำหนักต่อส่วนสูง พบว่า สมส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.54 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย (n=65)

ภาวะโภชนาการของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
W/A		
ปกติ	55	84.61
ค่อนข้างมากกว่าเกณฑ์	10	15.39
H/A		
สูงกว่าเกณฑ์	6	9.23
ค่อนข้างสูงกว่าเกณฑ์	7	10.77
ปกติ	52	80.00
W/H		
ท้วม	10	15.39
สมส่วน	53	81.54
ค่อนข้างผอม	2	3.07

3. ระดับพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง พฤติกรรมการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ในการปฏิบัติ การจัดเตรียมอาหารให้แก่เด็ก อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.01$, S.D.= 0.42) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

ข้อ	การส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็ก	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1	ท่านเสริมเกลือไอโอดีนในเมนูอาหารเพื่อช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็ก	2.21	0.72	ต่ำ
2	ท่านจัดเมนูอาหารที่มีส่วนประกอบของผัก และผลไม้ให้เด็กรับประทาน	3.35	0.92	ปานกลาง
3	ท่านจัดเมนูอาหารให้มีสีสัน แปรกตา สวยงาม เพื่อดึงดูดความสนใจในการรับประทานอาหาร	3.63	0.66	ปานกลาง
4	ท่านล้างมือ และสอนให้เด็กล้างมือด้วยสบู่ก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากเข้าห้องน้ำ	4.88	0.33	ดี
5	ท่านให้เด็กดื่มนมเสริม อย่างน้อยวันละ 1 กล่อง	4.76	0.18	ดี
6	ท่านให้เด็กรับประทานขนมขบเคี้ยว เช่น มันฝรั่ง ทอด ขนมปังแท่ง ปลาเส้นปรุงรส เป็นต้น	4.12	0.96	ดี
7	ท่านจัดเตรียมอาหารที่สุก สะอาด และเตรียมจัดอาหารที่หมุนเวียน ไม่ซ้ำรายการอาหารให้เด็ก	4.23	0.48	ดี
8	ท่านให้เด็กรับประทานอาหารสำเร็จรูป บรรจุซอง/กระป๋อง	4.09	0.70	ดี
9	ท่านให้เด็กรับประทานอาหารที่สุก สะอาด	4.73	0.45	ดี
10	ท่านให้เด็กดื่มเครื่องดื่มที่มีรสหวาน เช่น น้ำอัดลม น้ำหวาน โกโก้ เย็น ชาเย็น น้ำปั่น น้ำผลไม้ นมเปรี้ยว เป็นต้น	4.12	0.59	ดี
รวม		4.01	0.42	ดี

4. ระดับพฤติกรรมด้านส่วนประสมทางการตลาดในการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.32) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับพฤติกรรมด้านส่วนประสมทางการตลาดในการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

ข้อ	ด้านส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1.	ท่านซื้ออาหาร จากการห่อผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ และมีความหลากหลายให้แก่เด็ก	2.47	0.85	ปานกลาง
2.	ท่านเลือกชนิดของอาหารที่มีสีสดใสช่วยในการดึงดูด ความสนใจของเด็ก	4.23	0.52	ดี
3.	ท่านซื้ออาหารที่ลดราคาเป็นสิ่งที่คุ้มค่าและประหยัด	2.43	0.66	ปานกลาง
4.	ท่านซื้ออาหารจากร้านสะดวกซื้อ เช่น 7- Eleven เป็นสิ่งที่ช่วยในการประหยัดเวลา	4.10	0.42	ดี
5.	ท่านศึกษาข้อมูล จากการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อ ดิจิทัลต่างๆ ก่อนการตัดสินใจซื้ออาหารให้แก่เด็ก	4.34	0.48	ดี
6.	ท่านเลือกซื้ออาหารจากห้างสรรพสินค้า หรือ Online ตามคำแนะนำ เป็นสิ่งที่ทันสมัย	4.19	0.52	ดี
รวม		3.63	0.32	ปานกลาง

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ในบ้านนาสีนวน ตำบลนาเสียว อำเภอมะนัง จังหวัดชัยภูมิ สามารถนำมาอภิปรายผลสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองที่ศึกษาครั้งนี้ พบว่า พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 50-59 ปี มีความสัมพันธ์กับเด็กส่วนใหญ่เป็นยาย การศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้ต่ำกว่า 10,001 บาท มีความเพียงพอในการใช้จ่ายภายในครอบครัวแต่ไม่มีเงินออม ลักษณะครอบครัวของครอบครัวเป็นลักษณะของครอบครัวแห่งกลาง ผู้ดูแลหลักไม่ใช่พ่อแม่เด็ก ส่วนมากเด็กจะอยู่ในการเลี้ยงดูของยายมากกว่า สมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 4-5 คน การได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาเป็นโทรศัพท์มือถือ

2. ข้อมูลทั่วไปของเด็กปฐมวัยอายุ (0-5 ปี) พบว่า เด็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 3 ปี และภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย อยู่ในเกณฑ์ปกติทั้ง 3 ด้านได้แก่ เกณฑ์

น้ำหนักต่ออายุ เกณฑ์ส่วนสูงต่ออายุ และเกณฑ์น้ำหนักต่อส่วนสูง แต่เมื่อพิจารณาในแนวโน้มภาวะโภชนาการของเด็กจะมีความหนักและส่วนสูงเพิ่มมากกว่าเกณฑ์จึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่ผู้วิจัยคิดว่าพฤติกรรมการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองทั้งด้านความรู้ในการจัดเตรียมอาหารให้ถูกหลักโภชนาการตามวัยแล้ว ควรต้องดูแลเด็กอย่างองค์รวม การเข้าถึงข้อมูลด้านโภชนาการ การใช้สื่อดิจิทัลชวนเชื่อต่างๆ ในการเลือกซื้ออาหารให้แก่เด็ก เป็นต้น

3. ระดับพฤติกรรมด้านการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง อยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านโภชนาการสูงสุด ได้แก่ การให้เด็กดื่มนมเสริม อย่างน้อยวันละ 1 กล่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญและปฏิบัติต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีการส่งเสริมสนับสนุนมีงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาเสียวแจกนมกล่องให้เด็กและเด็กแรกเกิดมีการติดตามเยี่ยมหลังคลอด พร้อมให้คำแนะนำในประโยชน์ของนมแม่ การได้รับอาหารเสริมตามวัยจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบล มีการดำเนินโครงการมหัศจรรย์ 1000 วัน ตามนโยบายของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ (2564) เพื่อให้เด็กในชุมชนมีสุขภาพดี “หลานปู่แล สุขภาพดี มีปัญญา” สอดคล้องกับการศึกษาของ วนิสา อองอาจ และสิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2559) กล่าวว่า เด็กวัยก่อนเรียนจึงควรได้รับอาหารหลักครบทั้ง 5 หมู่ ในแต่ละชนิดควรกินให้หลากหลาย ชนิด วันละ 3 มื้อ และดื่มนมเป็นอาหารเสริมให้เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพตามที่ร่างกายเด็กต้องการใน แต่ละมื้อ แต่ละวัน เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่ครบถ้วนและปลอดภัย จึงจะสามารถป้องกัน แก่ไข และฟื้นฟูภาวะทุพโภชนาการของเด็กได้ แต่พบว่าข้อที่ได้คะแนนต่ำที่สุดที่สำคัญอยู่ 2 ข้อ คือ การเสริมเกลือไอโอดีนในอาหารให้เด็กรับประทานเป็นสิ่งสำคัญต่อสติปัญญา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นที่ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองปรับพฤติกรรมและให้ความรู้ ในการส่งเสริมภาวะโภชนาการ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้เพียงหน่วยงานเดียว ควรมีการปรับปรุงร่วมกันแบบสหสาขาวิชาชีพ ร่วมกับการส่งเสริมให้หญิงมีครรภ์ได้รับอาหารเสริมไอโอดีนเพื่อภาวะโภชนาการที่ดีและเหมาะสม (สำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

4. ระดับพฤติกรรมด้านส่วนประสมทางการตลาดในการส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ การโฆษณาทางสื่อดิจิทัลเป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจซื้ออาหารให้แก่เด็ก การเข้าถึงข้อมูล การโฆษณาชวนเชื่อจากสื่อต่างๆ สอดคล้องกับ การศึกษาของวาสนา แสงทอง และคณะ (2563) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมลดน้ำหนักของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่บริโภคอาหารเสริมลดน้ำหนักเพื่อช่วยลดน้ำหนัก ซื้อผลิตภัณฑ์จากอินเทอร์เน็ต ส่วนการจัดชนิดของอาหารที่มีความหลากหลายให้แก่เด็กนั้น ได้คะแนนน้อยที่สุด เพราะผู้ปกครองส่วนมากจะจัดเตรียมอาหารให้บุคคลในครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกัน ไม่ได้แยกชนิดของอาหารให้แก่เด็ก การโฆษณาทางสื่อดิจิทัลเป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจซื้ออาหารให้แก่

เด็ก ปัจจุบันกลยุทธ์ด้านการตลาดมีวิวัฒนาการปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจสังคม และพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารที่มีการติดต่อสื่อสารที่ฉับไว โดยเครือข่ายการส่งผ่านข้อมูลสารสนเทศหรือที่เรียกว่า เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นเครือข่ายการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผ่านช่องทางออนไลน์ ได้ถึงร้อยละ 24.60 (สุนิสา ชีวันโชติบัณฑิต และพอดิ สุขพันธ์, 2565)

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในภาพรวม อยู่ระดับที่สูง แต่เมื่อไปศึกษาในรายละเอียดของข้อคำถามพบว่าควมมีการพัฒนาศักยภาพของผู้ปกครองในด้านการเตรียมอาหารที่มีการเสริมเกลือไอโอดีนให้แก่เด็กเพื่อเป็นการพัฒนาระดับสติปัญญาตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์ และด้านส่วนประสมทางการตลาดให้ควบคู่กันไป ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ต้องมีความรู้แบบรอบด้าน เพื่อให้เด็กเติบโตมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมยุคปัจจุบันได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุภาติ สงวนพงษ์ และธิดา ผาติเสนะ (2563) คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาฝาย พบว่าการเจริญเติบโตของร่างกายเป็นด้านหนึ่งที่คุณปกครองควรให้ความสำคัญ และจัดหาอาหารที่มีความเหมาะสมตามวัย รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการรับประทานอาหารให้แก่เด็กตามวัยด้วย เพื่อให้เด็กเติบโตแบบองค์รวม นอกจากร่างกายมีภาวะโภชนาการที่ดีตามเกณฑ์แล้ว การส่งเสริมทางการตลาดในหลายรูปแบบ การเข้าถึงข้อมูลจากสื่อดิจิทัล การโฆษณาสินค้า การบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ และการส่งเสริมให้เด็กได้รับการบริโภคอาหารที่เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเสนอเป็นแนวทางการส่งเสริมภาวะโภชนาการให้แก่ผู้ปกครองในชุมชน ครูพี่เลี้ยงในศูนย์เด็กเล็ก บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานอนามัยแม่และเด็ก ในการพัฒนาศักยภาพผู้ที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจแบบองค์รวม การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องจากทีมสหวิชาชีพ เพราะปัจจุบันมีรูปแบบของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวแห่งกลาง ที่มีปัญหาซับซ้อนในสังคม ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของผู้ปกครอง บุคคลที่มีการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะการส่งเสริมภาวะโภชนาการในเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ดังคำกล่าวที่ว่า “การลงทุนในเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากที่สุด” มากกว่าทุกช่วงวัย และได้ผลตอบแทนจากประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- จักรินทร์ ปริมาณนท์, ปุณณพัฒน์ ไชยเมลล์ และ สมเกียรติ ยศวรเดช. (2561) *ภาวะโภชนาการและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะโภชนาการในเด็กต่ำกว่า 5 ปี: การทบทวนวรรณกรรม*. วารสารเครือข่าย วิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้; 5(1): 329-342.
- เบญจพรรณ ธิติเลิศเดชา. (2564), *คุณภาพด้านโภชนาการและการดัดแปลงอาหารกลางวันและอาหารว่างสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจุน จังหวัดพะเยา*. วารสารวิจัยสาธารณสุข 2564; 14(2): 80-93.
- ประไพพิศ สิงหเสม, ศักรินทร์ สุรณเวหา และอดิญาณ์ ศรีเกษตริน. (2560), *การส่งเสริมโภชนาการในเด็กวัยก่อนเรียน*. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้; 4(3): 226-235.
- ยุภาติ สงวนพงษ์ และธนิดา ผาติเสนะ. (2563), *คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย (อายุ 2-4 ปี) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 2563; 63(4): 41-55.
- วนิดา งามอาจ และสิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2559), *การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2559; 17(2): 13-27.
- วาสนา แสงทอง รจนา เมืองแสน สำราญ วานนท์ และยุภาติ สงวนพงษ์. (2562), *พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมลดน้ำหนักของนักเรียนระดับอุดมศึกษาในเขตเมือง จังหวัดชัยภูมิ*. “ศาสตร์ ศิลป์กับการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ครั้งที่ 4 ประจำปี 2562 วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2562; ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วีรวัลย์ ศิรินาม. (2561), *ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล บ้านกลาง อำเภอลำปำตอง จังหวัดเชียงใหม่*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่, 2561.
- สุนิสา ชีวันโชติบัณฑิต และพอดิ สุขพันธ์. (2565) *รูปแบบการดำเนินชีวิตและปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผ่านช่องทางออนไลน์ของบุคลากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ*. วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2565; 15(1): 87-109.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. *แผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564* [อินเทอร์เนต]. 2560. [เข้าถึงเมื่อ 29 กรกฎาคม 2565]; เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

- สำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2562). รายงานการศึกษาลผลของการให้ยาเม็ดเสริมไอโอดีนต่อภาวะโภชนาการไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์. กรุงเทพฯ: บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด;
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing management*(14th ed.). New Jersey:Pearson Prentice Hall.
- Rosales FJ, Reznick JS, Zeisel SH. (2009) *Understanding the Role of Nutrition in the Brain and Behavioral Development of Toddlers and Preschool Children: Identifying and Addressing Methodological barriers*. Nutr Neurosci 2009; 12(5): 190-202.

